

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 สมมุติฐานในการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.5 กรอบความคิด	3
1.6 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1.7 นิยามศัพท์	31
1.8 ระเบียบวิธีการศึกษา	32
บทที่ 2 ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	37
2.1 ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินชีวิต	37
2.2 ลักษณะของภูมิปัญญา	38
2.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน	39
2.4 ภูมิปัญญาชาวบ้านในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ : สามัญสำนึก	40
2.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	42
2.6 ชนิดป่าไม้ในประเทศไทย	48
2.7 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมีป่าชนิดต่าง ๆ ในประเทศไทย	52
2.8 คุณค่าและความสำคัญของป่าไม้	54
2.9 สาเหตุและปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.10 แนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	60
2.11 สาเหตุการสูญเสียทรัพยากรป่าไม้	60
2.12 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียทรัพยากรป่าไม้	62
2.13 แนวทางแก้ปัญหาการสูญเสียทรัพยากรป่าไม้	63
บทที่ 3 วิธีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ที่ศึกษาตามชาติพันธุ์และสภาพแวดล้อม	71
3.1 ความเป็นมาของพื้นที่ที่ศึกษา	71
3.2 สภาพทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	72
3.3 สภาพทางกายภาพทั่วไปของชาวเขาที่ได้ทำการศึกษา	80
3.4 การใช้ภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านที่มีชาติพันธุ์ต่างกันกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในท้องที่อำเภอจาง จังหวัดลำปาง	83
บทที่ 4 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระดับความรู้และระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	91
4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม	91
4.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระดับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	109
4.3 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	122
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	136
5.1 สรุปผลการศึกษา	136
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	139
5.3 ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	143

ญ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	151
ภาคผนวก ก	152
ภาคผนวก ข	161
ภาคผนวก ค	167
ประวัติผู้เขียน	170

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ฉ

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
ตารางที่ 2	ชื่อของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ	35
ตารางที่ 3	ประชากรแยกเป็นรายตำบล	75
ตารางที่ 4	อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร	75
ตารางที่ 5	พืชเศรษฐกิจ	76
ตารางที่ 6	สัตว์เลี้ยง	77
ตารางที่ 7	โรงงานอุตสาหกรรม	77
ตารางที่ 8	สถานศึกษา	78
ตารางที่ 4.1.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	91
ตารางที่ 4.1.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ	92
ตารางที่ 4.1.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชาติพันธุ์	93
ตารางที่ 4.1.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการนับถือศาสนา	94
ตารางที่ 4.1.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	95
ตารางที่ 4.1.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสมาชิกในครัวเรือน	96
ตารางที่ 4.1.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	97
ตารางที่ 4.1.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	98
ตารางที่ 4.1.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้รวมทั้งครอบครัวเฉลี่ยต่อปี	99
ตารางที่ 4.1.10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	100
ตารางที่ 4.1.11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรชุมชน	101

ฎ

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.1.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้นำชุมชน	102
ตารางที่ 4.1.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	103
ตารางที่ 4.1.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับประโยชน์ทางตรงจากป่า	104
ตารางที่ 4.1.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับประโยชน์ทางอ้อมจากป่า	105
ตารางที่ 4.1.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเห็นเกี่ยวกับป่าใช้สอย	106
ตารางที่ 4.1.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเห็นในการดำเนินการจัดการป่าชุมชน	107
ตารางที่ 4.1.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามสื่อประเภทต่าง ๆ	108
ตารางที่ 4.2.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทุกชาติพันธุ์จำแนกตามระดับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	109
ตารางที่ 4.2.2 แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	110
ตารางที่ 4.2.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามอาชีพ	111
ตารางที่ 4.2.4 แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้/ครัวเรือน/ปี	111
ตารางที่ 4.2.5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามรายได้/ครัวเรือน/ปี	112
ตารางที่ 4.2.6 แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชาติพันธุ์	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.2.7	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามชาติพันธุ์	114
ตารางที่ 4.2.8	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	115
ตารางที่ 4.2.9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามอายุ	116
ตารางที่ 4.2.10	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ระดับการศึกษา	117
ตารางที่ 4.2.11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามระดับการศึกษา	118
ตารางที่ 4.2.12	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	119
ตารางที่ 4.2.13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	120
ตารางที่ 4.2.14	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความ เป็นผู้นำชุมชน	120
ตารางที่ 4.2.15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความรู้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามความเป็นผู้นำชุมชน	121
ตารางที่ 4.3.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทุกชาติพันธุ์ จำแนกตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	122
ตารางที่ 4.3.2	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนก ตามอาชีพ	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.3.3	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามอาชีพ	124
ตารางที่ 4.3.4	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้/ครัวเรือน/ปี	125
ตารางที่ 4.3.5	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามรายได้/ครัวเรือน/ปี	126
ตารางที่ 4.3.6	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชาติพันธุ์	127
ตารางที่ 4.3.7	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามชาติพันธุ์	128
ตารางที่ 4.3.8	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	129
ตารางที่ 4.3.9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามอายุ	130
ตารางที่ 4.3.10	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	131
ตารางที่ 4.3.11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามระดับการศึกษา	132
ตารางที่ 4.3.12	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.3.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน	134
ตารางที่ 4.3.14 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนก ตามความเป็นผู้นำชุมชน	135
ตารางที่ 4.3.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำแนกตามความเป็นผู้นำชุมชน	135